

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæ oues hoc loco nominentur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

ipſius Chriſti. Ex operib. incundæ probationes. Ope-
ra docet, vtrunq; offendere docet, potētiam & boni-
tatem creatoris. Chriſtus etiam: *ſibi non creditis operi-
bus*, inquit, *credite*. At illi nec Chriſto nec operib. cre-
debant, & *πιστεύετε*, alii codices: *ἔμην θέλωτε πιστεύειν*,
non vultis credere. Nos eodem iure in ſectarios vtimur,
fides orthodoxa tam multis, tam magna eſt firmata
miraculis; eorum perfidiā ne vnicum quidem te ſti-
monium accepit, ſi nobis non credunt, operibus
credant. Hoc nos illis, illi nobis dicere non poſ-
ſunt. Nec enim illis credimus, antiqua & Patribus
credita improbantibus, nec operibus credimus, quæ
mira non ſunt, nec magna, ſed admirabiliter mala.
Summam in illis admirationem habent, pertinacia
& cæcitas.

Hæreticis
cur non
credamus?

VERSUS 26 27.

*Sed vos non creditis, quia non eſtis
ex ouibus meis. Oves meæ vocem
meam audiunt, & ego cognoſco eas,
& ſequuntur me.*

QVÆSTIO I.

Quæ oues hoc loco nominentur?

§. 1. **O**ves vocat eos, qui ſequuntur acceptā iam
gratiā, quiq; ad vitam æternam ſunt præde-
ſtinati. Iudæi oblatam etiam primam gratiam repel-
lebant, vt proſus ſe non eſſe ex ouibus demonſtra-
rent. Calui etiam hic virum ſuum ſpargit: *Cum ait eos,*
quos Dominus non reſpicit, auerſos penitus manere neceſſe eſt.
At ſi qui tales ſunt, quos auerſos manere neceſſe eſt,
non ſunt illi liberi, nec peccant in eo quod vitare
non poſſunt: nec enim eſt in eorum poteſtate, vt eos
Deus reſpiciat. Quia vero non reſpicit, neceſſita-
tem imponit, vt auerſi maneat, vt ſentit Caluinus,
Verum Deus bonus, & diues in omnes, gratiam om-
nibus & ſingulis ſufficientem offert, quā liberè con-
temptā manent auerſi homines. Hanc toties præſen-
tem ſenſere Iudæi, & reſpuerunt, hanc recipiendo
oues facti ſunt, quicunq; Chriſtum ſequuntur, & vo-
cem eius audiunt. Itaq; in Deum incredulitatis cau-
ſam reuicere poſſunt ſi verum eſt, quod Pateus contra
Bellarminum diſputat, non poſſe eos credere. Si
enim non poſſunt, quæ eſt iuſtitia, ſi Deus exigit,
quod ſcit eos facere non poſſe, cum ipſe dare nolit,
id quo poſſent? aut quomodo ideo puniuntur vt rei,
cum neceſſitas à Deo alarā cœgerit in tenebris re-
manere, omnem illis lucem denegando? At ſponte
nolunt credere? Verum eſt quidem; ſponte eos nol-
le: ſed non poſſunt niſi nolle. Illud nolle neceſſitas
dura impoſuit, quæ negauit poſſe velle, negauit poſ-
ſe non nolle. Itaq; illud nolle miſeros facit non cri-
minofos. Imo illud ſpontaneum eſt neceſſarium Cal-
uino.

Calui, ne-
ceſſitate pec-
care docet.

Libertas nõ
tollitur re-
probis.

§. 2. Oves Chriſti vocem audiunt, dum miniſtros
ab eo miſſos audiunt, alienos fugiunt, nouatores de-
teſtantur. Audiunt inquam docentes, pauci enim in
tantā ſunt multitudinē, qui legere ſcripturas poſſunt,
qui in linguis primogeniis volumina viderint pau-
ciſſimi.

Parum abſuit, quin hoc ipſo teſtimonio oues à
Chriſto audiendo aduerſarii abduxerint. Nam inde
conſicere conantur: Chriſtianos omnes de doctrinā
poſſe iudicare & debere. Sibrandus: [Qui audiunt
voce Domini, vt eam norunt, alienorum autem vo-
cem neq; audiunt, neq; norunt: item, qui ſequuntur
Domini vocem, alienorum vero vocem non ſequun-

tur, ſed fugiunt, illi poſſunt iudicare de doctrina, imo
iudicant de doctrina.]

Et Lutherus contra regem Angliæ. [De doctrinā
cognoſcere & iudicare pertinet ad omnes, & ſingulos
Chriſtianos, & ita pertinet, vt anathema ſit, qui hoc
ius vno pilo læſerit. Chriſtus enim ipſe hoc ius ſtatuit
in iudicis, & variis ſententiis, Mat. 7. Attendite à falſis
Prophetis, qui veniunt ad vos, in veſtimentis ovium.
Hoc verbū certe dicit ad populū aduerſus doctores:
& mandat eis, vt falſa dogmata eorum vitent. At quo-
modo vitare poſſunt, niſi cognoſcant? quomodo co-
gnoſcere niſi ius habeant iudicandi? Nunc a. non ſo-
lum ius, ſed præceptum iudicandi ſtatuit, vt hæc ſola
authoritas ſatis eſſe queat aduerſus omnium Ponti-
ficum, omnium Patrum, omnium Conciliorum, oīum
Scolarum ſententias; quæ ius iudicandi & decernendi
ſuis Episcopis & miniſtris tribuerunt, & impiè, & ſa-
cilegè populo, id eſt, Eccleſiæ reginæ rapuerunt. Stat
enim Chriſtus dicens: Attendite à falſis Prophetis.
Huic ſubſcribunt ferme omnes omnium Prophe-
tarum ſyllabæ.]

Reſpondent ad hæc tam ſurioſa poſteriores mode-
ratiſ. Nam Hunni⁹ negat eo teſtimonium hoc à ſuis
proferri, vt probet priuatim ſpiritum reuelantem, ſed
vt demonſtrent Chriſtianos non debere contentos
eſſe Carbonaria Pontificiorum ſide. At nihil obſtat
carbonaria fides, qualem nos deſcribimus, non qualē
nobis hoſtes aſſingunt. Iunius Caluiniſ argumen-
tum illud ait eſſe Anabapriſticum: *Oves meæ vocem meā
audiunt, non ergo præceptore egent.* Et ſane id conſequitur:
ſi vnusquique Chriſtianus iudicare debet de religione.
Reſpondet igitur doctiſ. Greſer. de ſenſione l. 3. c. 1.
T. 1 pag. 1419 [Reſpondeo ad maiorem: voces iudi-
dicare, & iudicare poſſe de doctrina & tale paſtorū
ſaltem generatim: quatenus certo apud ſe ſtatuit, om-
ne illud quod Catholica Eccleſia credendum propo-
nit, veritati conſonum eſſe: & quidquid huic ad-
uerſatur, id pariter veritati repugnare. Ex quo iudi-
cio fit, vt poſtea vocem Chriſti per legitimi paſtoris os
ſonantem ſanctè ac reuerècraudiant: lupus vero au-
res diligenter occultat. Neq; ad hoc, vt paſtoris vo-
cem audiant: & alienum repudiant, neceſſarium eſt
aliud iudicium: quam illud generale: quo quis iudi-
cat nihil eſſe amplectendum, quod Catholica Eccleſia
decretis contrarium ſit: Hoc ipſo enim quod quis hac
perſuaſionē inſubitus eſt, nunquam aſſenſum præcipi-
tabit: ſed ſi quæ exiſtat quæſtio ſupra intelli gentiam
ſuam, ad paſtores Eccleſiæ conſugiet: & quid factū ſit
opus diligenter exquiret. Neq; nos vnquam aut nega-
uimus, aut negamus priuatos, vt ſidem vel acceptent,
vel retineant, iudicio egere: imo egent, ſed non alio,
quam illo generali: quod quis in omni, quam vel am-
plectitur, vel repudiat, elicit: Quis enim Chriſtiana
fidei nomen daret, ſi eam veram eſſe non iudicaret?
Quis in ea perſeueraret, niſi eam vero conformem eſ-
ſe, & ſimili iudicio decernere: ſed aliud eſt hoc gene-
rale & in omni negotio viſitarum & uſurpatum iudi-
cium: aliud iudicium illud publicū ex officio, & cum
auctoritate iudicandi & definiendi de doctrina eius-
que veritate, & ſententiam ſuam iudiciariam inter-
controuerſantes & litigantes interponendi. Quod
ſolum iudicium priuatis abiudicamus: Et Nouatores
hoc & prius illud imperitè confundunt, neque, vt de-
berent, diſcriminant. Hinc in tota illa materia tene-
bræ illæ denſiſſimæ; non niſi diſtinctionis luce diſpel-
lendæ. Ex quibus habet etiam Hunnius reſponſum
ad nugæ & calumnias, quas circa hoc teſtimonium
vberrimè fluctuunt.]

§. 3. Nec modo Catholicis ita reſpondent, verū
etiam ſectariis, ſi à ſcitis olim receptis nolint recedere,
aliter reſpondere non poſſunt. Sola ſcriptura ſe nri
audiunt,

Omnes iu-
dices de re-
ligione a-
pud hære-
ticon.

Chriſtus
Dicit.

Qui non
habet car-

aiunt, alia omnia facessere iubet. Ex hac de omni doctrina, & officio per singula se iudicare, assenserunt. Hoc ut præterit, opus singula scripturæ loca intelligere. Deinde credendum est hoc generaliter iudiciū tenendum, si Lutherani sint, biblia Lutherana, esse vera, esse benè verba, Lutherū Hebraicæ, Chaldaæ, Græcæ linguae ita gnarum fuisse, ut non errarit. Idem iudiciū Caluini-
 starū de suā versione sentiendum est. Ante igitur quam lectioni se accingunt: iudicandum est, nō modo illa esse vera Biblia, sed et benè verba, omnia quæ in versione habentur ad vnum vsq; apicè respondere prototypo. Deinde se oīa intellegendum, & rectè iudicandum de interpretatione, & doctrinā, & si fortè minister aberarit, se tamen tanquā ouem Christi, id mox cogniturum, & diiudicaturum. Quod igitur nos de Ecclesiā credimus, tot promissionibus Christi inducti, eam in doctrina tradenda non errare. Hoc illos de Luthero, Zuinglio, Tigurinis, Beza, Junio, T. emellio, Castellione credere oportet. Hos sc. in versionibus suis non errasse. quā de re tamen, cum nulla sit in sacris literis reuelatio, nulla pmissio, cum omnes etiam illi quos nominavi multorum errorum cogruantur, nō possunt nisi stultissimè credere illa vera esse biblia, quæ acceperunt. Versiones veras, esse, & ex illis iudicare debent.

VERSUS 82. 29.

Et ego vitam æternam do eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est: & nemo potest rapere de manu Patris mei.

QVÆSTIO I.

Quomodo vitam dat, ut nemo possit de manu rapere?

§. 1. **V**itam æternam se datum promittit, idque certo. Nemo est enim adeo fortis qui possit eos, de manu suā rapere. Quod si aliqui excidunt, suā culpā in mortem ruunt, pastor non deerat bonitas & potentia, quā seruauerunt. Quod si dat vitam æternā Deus, nemo id potest, nisi solus Deus, ut etiam Athanasius notauit. Concludimus etiam eodem loco: esse aliquam gratiam efficacem, qua in vitam æternam infallibiliter aliqui ducuntur, quicunq; eo ducuntur.

§. 2. Caluinus quasi dictum sit singularim: & ego vitam æternam do Caluino, pro stolidā suā præsumptione his vitur verbis, idem facit Pareus de iustificatione. Quasi vero ex eo quod omnibus suis Christus vitam æternam pollicetur, inde consequatur, non posse esse hircum Caluinum, aut Pareum, aut etiam ouillā pelle lupum: & quamuis sibi persuadeant, se oues esse, nec posse de generare, nihil tamen firmitatis illa habet opinio. Nam frustra dictum non est: *qui st. videat ne cadat.* Quemadmodum autem fiunt oues, quæ non erant, ita desinunt esse aliquando, quæ erant. De ouibus loquor, quæ iustitiam amiserunt. Animaduertit hoc Theophylactus, hoc loco, aliq.

Oues autem quæ ex prædestinatione sunt, nunquam non consequuntur finem ad quem sunt destinata. Augustin. tractatu 48. *Quid potest lupus? Quid potest fur & latro? non perdant nisi ad interitum prædestinatos.* De illis autem omnibus de quibus dicit Apostolus: *Novit Dominus qui sunt eius: & quos præsciuit, ipsos & prædestinavit: quos autem prædestinavit, ipsos & vocavit: quos autem*

vo. aut, illos iustificavit: quos autem iustificavit, ipsos & glorificavit: de quibus ist. nec lupus rapit, nec fur tollit, nec latro interficit. Securus est de numero earum qui pro eis nouit quod dedit: & hoc est quod ait: Non rapiet eas quisquam de manu mea.

Verum id quod futurum est certissimè, omnibus non est indicatum, nisi fortè id pastor quibusdam speciali priuilegio voluit patefacere. Hoc tantum beneficium quib. sit destinatum solus in plerisq; euentus edocebit.

Eadem est autem manus patris & filii, ut docet Augustinus loco citato. *Quid est hoc, Nemo rapit de manu mea, & nemo rapit de manu patris mei? Vtrum vn. manus est Patris & filii, an fortè ipse filius manus est patris sui? Si manum intelligimus potestatem, vna est patris & filii potestas, quia vna est diuinitas. Si autem manum intelligamus si. ut dictum est per Prophetam. Et brachium Domini cui reuelatum est? manus patris ipse est filius. Quod non ita dictum est, tanquam Deus habeat humanam formam, & quasi corporis membra, sed quod per ipsum facta sunt omnia. Nam solent & homines dicere manus suas esse alios homines per quos faciunt, quod volunt. Aliquando & ipsum opus hominis, manus hominis dicitur quod fit per manum: sicut dicitur quisque agnoscere manum suam, cum id quod scripsit agnoscat. Cum ergo multis modis etiam hominis dicatur manus, qui propriè manum habet in sui corporis membris: quanto magis non vno modo intelligendum est eam legi manus Dei, cui forma corporis nulla est? Ac per hoc melius hoc loco manum Patris & Filii intelligimus potestatem Patris & Filii: ne fortè un. hic manum Patris ipsum filium dictum acceperimus, incipiat carnalis cogitatio etiam ipsius Filii querere filium, quem similiter credit Christi manum. Ergo nemo rapit de manu Patris mei: hoc est, nemo rapit mihi.*

§. 3. Quod nonnulli verba illa vsurpant contra sententiam de electione ex præuisis meritis, aut fide præuisa, non satis consideratè faciunt; nam ut de eā non iudicem, certè verba Domini quibus indicat infallibiliter saluari quos elegit, non impedit, quo minus elegerit præuisis eorum operibus, tanquam mediis, per quæ dare vitam constituit: Nec minus certa est electio, si præscientiam illam sequi, quam si præcedere, nostro intelligendi more dicamus.

Ratio quam reddit, cur nemo possit rapere, vel de Christo sua manu vel patris, diuerso modo legitur apud Græcos, & Latinos. In Græco est: *ὅς δὲ δὴν ἔδωκεν, οὐδεὶς ἴσχυει ἀρᾶν.* Pater meus qui dedit mihi, maior omnibus est. Et Syrus: *אין בלדו בן פא פראווי מאגנוס יפס.* Ita ferè legunt Græci. Latini constanter habet, *quod dedit mihi manus omnibus est.* Syrum etiam sic exponi potest. Nam cum genere neutro careant, pro eo solent vsurpare masculinum. Argumentum utroq; modo firmum est. Nemo rapere, vel de manu patris, vel Christi potest: quia pater maior est omnibus, & quod Christo dedit pater, ut esset caput omnium in cælo, terra, & inferno, id maius est omnibus.

VERSUS 30.

Ego & Pater vnum sumus.

QVÆSTIO I.

Quomodo Christus & Pater vnum sunt.

§. 1. **A**dmirabili consensu S. Patres illa verba de essentia vnitatis, & pro τὸς ὁμοῦς vsurpant. Cum enim dixisset, nec de suā, nec de manu patris posse quemquam eripere, subiungit, suam & patris esse vnā manum, in diuisam potentiam, consubstantialē essentiam. Ac primo aliquorum auctoritatib. rem confirmabo, deinde rationem adferam. Idq; præcipue propter Caluinum, & aliquos ex eo grege Ariantizantes.